

1. oktober 1998

Kr. 10,-

63. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 15

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Thorolf Høyer-Finn:

En ny reformasjon vil komme!

Et nødvendig oppgjør med Den norske Kirkes forkynnelse

Forord av Sissel Lange-Nielsen:
 Thorolf Høyer-Finn (1896 - 1974)
 (Boka utgitt på Det frie samfunns forlag, Elverum)

Han var sivilingeniør, men ikke fornøyd med det. Han utdannet seg videre til å bli orgelbygger. Han var ikke fornøyd med å bygge orgler heller, han ville spille på dem. Så ble han organist. Og det var det han egentlig ville drive med. Han fikk en ydmyk stilling som organist i Molde. Det var i -24. Han skulle komme til å fylle kirkerommet med praktfulle orgeltoner i mer enn førti år. Etterhvert kom folk i den lille byen til å sette pris på ham.

Da han kom til Molde, var orgelet helt elendig, og han gikk straks igang med å få orden på det. Han arrangerte konserter for å få penger til å bygge om instrumentet og sette det istand. Det lyktes, den gamle Kirken strammet seg opp hver søndag, og ved brylluper og begravelser, og lot seg oppfylle av sangen, av Guds musikk, som Thorolf Høyer-Finn satt ydmykt og tryllet frem.

Under krigen våren 1940 brant kirken ned sammen med orgelet og det meste av Molde by. Mens bombingene fortsatte i annen

verdenskrig, satt Thorolf Høyer-Finn og planla sitt nye orgel. Han bestilte det allerede i -41 da ingen tenkte på orgler lenger, annet enn Stalin-orgler, det makabre navnet på et nytt russisk våpen, og slik kom Moldes orgel til å bli rimelig.

Man skal ikke gå av sporet, ikke la seg forvirre av verden. Orgelbyggeren og organisten holdt sin kurs, instrumentet ble bygget på Vestres orgelfabrikk, og i 1957 sto den nye kirken ferdig. Organisten spilte. Han spilte sitt eget verk, en kantate for kor og orgel, på innvielsesfesten, og han skrev også andre sanger, festpreludium til kirkens ære, koralpartitaer og flere orgelkoraler, bryllupsmarsjer, sanger og romanser, en utgave, flere av dem oppført i NRK og i utlandet.

Men dog, han var sivilingeniør, han hadde en sunn logikk, og når orgelet tonet ut, ja, da snakket presten. Thorolf Høyer-Finn hørte prester snakke i femti år, til sin død i 1974. Og det mange av dem sa, fortøner seg som vanvittig for denne mannen med det renskårne ansiktet, så mildt og eftertenksomt lyttende inn mot noe. Mange ganger må kirken ha virket som en felle.

Bare orgelet kunne løfte taket på dette byggverket reist over Kristi smerte og en

allmektig krafts, Skaperens forsøk på å plante inn i verden det fullkomne mennesket. Prestene trakk taket ned over hodet på organisten som satt der med sine sanger, sine veldige, brusende, praktfulle, store klange fra den hellige og almindelige virkeligheten. Guds musikk.

Guds ord slik han hørte det fremstilt ofte nede i kirkerommet opprørte ham og vekket iveren, diskusjonen. Det fikk da ikke an. Budskapet som ble fremført var opprørende og dumt. Ja, organisten har rett og slett kalt det dumt i denne lille boken «En ny reformasjon vil komme», som han må ha skrevet allerede rundt 1970 og samlet momenter til gjennom et langt liv. Og ikke bare dumt, men farlig fant han den, Luthers frelselære om Jesu forsoningsdød, en tankegang hentet ut av 1500-tallet og som fortsatt ble hevdet, skjønt det var gått mange hundre år.

Prester kunne si at mennesket var ondt og fordervet i bunn og grunn, og uansett hva det gjorde her i dette liv, om aldri så godt og kjærlig, hjalp det ikke noe den dagen man stod for dommen. Og om man hadde vært bortimot en banditt, kom det ut på det samme, bare man ble frelst, bare man trodde riktig i stunden før sin død. Ønsket den god Gud da

øyentjenere? Ville han skremme folk inn i sitt parti, var det vår religion, en hevende skapergud som avskydde sitt verk og ikke knuste det bare fordi hans sønn hadde lidd offerdøden? Gud hadde ofret Jesus slik en Abraham i sin tid ville ofre Isak, men ble stanset av Herren selv. Seg selv stanset ikke Gud, ikke Luthers gud, men orgelspillerens Gud var av et annet slag.

Ja, Thorolf Høyer-Finns store, syngende Gud i Molde, var det lysets og smilets og kjærlighetens skaper, som aldri fornektet sitt verk, men elsket det og hjalp det frem til seier der det strevde avsted i verden. Smerten, kampen, striden var det helvete her på jorden, og straffen fikk man straks ved en frost fra sin egen synd. Men lyset var bestandig, og Guds allmakt var kjærligheten som ventet en ved dødens port når man åpnet den.

Et forarget sinn og et syngende, eldet hjerte i ydmykt arbeide ved et orgel, for skaperverket, har skrevet denne boken som nå får komme ut lenge etter at den ble skrevet, idag vil den bli forstått. Han var jo en av de enslige svalene som varslet et tidsskifte, en ny reformasjon. Idag er den over oss og ingen kan stanse den, mange, mange vil kjenne mannens tanker som sine egne.

Sissel Lange-Nielsen

En ny reformasjon vil komme - Kapittel 1:

Sannhetens trengsler

Den moderne anatomis grunnlegger, den belgiske lege Andreas Vesalius (1514 - 1564), måtte i årevis føre de bitreste kamper for å hevde sine anatomiske anskuelser overfor tilhengere av den tradisjonelle anatomi, som da var 1400 år gammel og som stammet fra den greske lege Galenos. Gang på gang påviste Vesalius med disseksjonskniven i hånd riktigheten av sine påstander, men bestandig ble han møtt med innvendingen: «Ja, men det kan ikke være riktig, for Galenos sier...»

Imidlertid kom det etterhånden for en dag at feiltagelsene hos Galenos skrev seg fra at han hadde benyttet

aper istedenfor mennesker som disseksjonsmateriale.

Slike stridigheter virker jo i våre dager nærmest tåpelige. Men ikke desto mindre er det et område hvor de fremdeles hører til sagens orden – nemlig det religiøse. Mens renessansens nyskaperglede og dyrkelsen av erfaringen som den høyeste instans forlengst har gjennomsyret den allmenne bevissthet på kunstens, forskningens og renkningen områder, så vokter religionens offisielle representanter stadig sitt område imot all nyskaping, og som middel dertil bruker de autoritetstroen. Overfor

nye religiøse erfaringer gjentar prestene ennu i dag sitt stereotype: «Ja, men det kan ikke være riktig, for Paulus sier...»

Dette var, fritt gjengitt, noen tanker av den kjente svenske nervelege dr. Poul Bjerre.

Et annet eksempel kan også anføres. Da Gallilei, kikkertens oppfinner, ved hjelp av denne i 1610 hadde oppdaget Jupiters måner, var professorene i Florens så overbevist om at han tok feil, at de endog avslø hans tilbud om å benytte hans kikkert for således ved selvsyn å måtte konstatere at han hadde rett. Til slutt lot imidlertid en av

professorene seg overtale. Han måtte da motvillig innrømme at han hadde sett Jupiters måner. Men dette måtte være et djevelens bedrag, sa han, eftersom det var helt umulig at Jupiter kunne ha noen måner!

Luthers uttalelse om Kopernikus er også karakteristisk: «Den tosken vil omkalfatre hele vårt verdensbilde ved å innbille oss at jorden dreier om sin egen akse! Men i Bibelen står det uttrykkelig at solen går opp og at solen går ned!».

År 1600 ble Giordans Bruno levende brent på Blomstertorvet i Roma fordi han hadde hevdet naturvitenskapelige anskuelser som av han samtids teologer ble ansett som bibelstridige, men som i våre

Thorolf Høyer-Finn

forts. side 4

Samfunnsliv

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste, adr. 6150 Ørsta
ansvarlig for utgivelse
og redaksjonGrunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Aase Brenne
Haugenv. 9
1400 SKIDag Ove Johansen
Røvik, 8200 FauskeRegnskapene:
Dag Ove JohansenVed innbetalinger benyttes
Postgiro nr.: 0801 3 15 95 06
Bankgiro nr.: 3992.07.32589Skal verden ødelegges
for systemets pris

Keiser og galileer, sa dikteren Ibsen. Hva mente han? Han forteller i skuespillet sitt at det i samfunnet rår to forskjellige åndskvaliteter. Den ene, representert ved keiseren, kan vi kalle den institusjonelle åndskvalitet. Den andre, representert ved galileeren, kan vi kalle den funksjonelle. Ibsen har truffet spikeren rett på hode med sitt utsagn. Men hvor mange Ibsen-tilbedere har ennå skjønnet, at de forskjellige åndskvalitetene, praktisert i vårt menneskelige samfunn, gir som resultat to vidt forskjellige samfunnsformer, et dødt og statisk og et levende.

Ibsen legger frem sin tenkning på artistisk vis. Ikke så dramatisk som apostelen Johannes i Åpenbaringsboken legger frem sin: Men begge setter et skille mellom dei stillestående og statiske, representert ved systemet, kongen eller keiseren og det levende, representert ved det funksjonelle slik vi finner det i trær, blomster eller organismer. Et folkesamfunn står aldri stille. Det er i evig vekst i oppgang eller nedgang, i fred eller krig, i krise eller i velstand.

Det norske folkesamfunn har vokst og utviklet seg med kjempeskritt siden siste krig. Fullbeskjeftigelse har preget landet. Så opplever vi plutselig faren for at vi får arbeidsledighet i hundretusenklassen, og vi får bankkrakk og vi får stigende tall med konkurser. Kommunaløkonomien sammen med vår såkalte statsøkonomi sprekker. Våre kommunale og statlige institusjoner må innskrenke. Samtidig med dette er produksjonsutstyret i orden. Produksjonen av alle tenkelige slags, kan økes. Den tekniske utvikling gir muligheter for det stikk motsatte av det som skjer!

Hva kan være årsaken? Vi har ikke lært å gjøre forskjell på vår institusjonelle, institusjonelle og autoriserte form for økonomi og vår funksjonelle. Det gjør at intet vil fungere. Vanskelighetene forlenger seg og tårner seg opp. Vår institusjonelle økonomi er bygget opp ut fra hvorledes vi tror og innbiller oss at økonomien skal organiseres, er kommet i konflikt med hvorledes økonomien i samfunnet av seg selv fungerer og legger seg til rette. Kartet stemmer ikke lenger med terrenget. Så må

kartet endres. Vi kan ikke for all fremtid bøte på det gamle med et som er verre. Destruere ressursene og overskuddslagrene for det konstitusjonelles skyld. Våre oppdiktete økonomiformer som er satt i konstitusjonelle systemer, må vike for en arbeidsdelt, spesialisert og differensiert økonomiform, – den nye tids økonomi.

Vi nevnte galileeren. Dikteren Ibsen satta ham opp mot keiseren. Det har mange gjort, men hvem har funnet frem til de to prinsipper, de to forskjellige handlingsmønstre som prinsippene avstedkommer. Hvem har gitt oss en nøkkel til å finne frem til den rent mentale og ideologiske forskjellen på et rike bygget på statsmakt, keiseremakt og organisasjonsmakt og et rike som bygger seg selv opp etter selvbyggerprinsippet, kun underlagt gjensidighetslovene mellom en menneskehet som har lært å skjelve mellom symbol og virkelighet, og som da også har lært å løse alle sosiologiske spørsmål ut fra innsikt og bevissthet. Som på teknikkens område, så også innen økonomien i samfunnet. Denne nøkkelen er gitt oss av tenkeren og forfatteren B. Dybwad Brochmann.

M.o.a., hva må skje med menneskene om det endelige skal lykkes å få del i de ytre rike fremskrittene som i dag kan bæres frem på bugnende bord. Tenkemåten må endres. En slekt, klistret til symbolene, til det konstitusjonelle, det institusjonelle og formene, dømmes seg selv til døden. Synden er at formene forveksles med virkeligheten. Syndens sold er døden, heter det jo. Synd betyr å lagre på gale forestillinger og ikke i tide skifte dem ut med nye og kontrollerte. Krisen er som BDB så klart har sagt, av ren mental art. Ødelegges regnskogene, så klimaet over verden gjør livet umulig, så er årsaken så enkel som denne: Aktørene har ikke tatt imot den nøkkel som gjør dem begripelig om forskjellen på symbol og virkelighet, så de kan legge om kursen fra oppdiktet økonomi til totalitets og helhetsøkonomi. Det vil sikkert kunne lønne seg bedre å redde verden framfor å ødelegge den for symbolenes pris.

a.r.

Det rette skal me «ane» instinktivt

«I anelsens mangel, har fyren med hoven sin beste angel», skreiv Ibsen. Me må sjå skilnaden mellom natur- og livslovene på den eine sida, og på andre sida dei menneskelaga spelereglar som med urette vert kalla lover. Det er «fyreskrifter» som gjer «Guds lov til inkjes», som Jesus peikte på. Per Gynt reagerte sterkt i mot, som ein hempelaus knapp, støypast om, «gå over i massen». Mester øydslar ikkje med materialane.

Per hevda, å ha vore seg SJØLV. Men «Husk på, man kan være på to slags vis seg selv, være vrangen eller retten – man har nylig – i Paris gjort portretter – Enten kan man direkte bilder give, eller også de såkalte negative. De siste får omvendt lys og skygge, og synes for almindelige øjne stygge; men ligheden hviler dog også i dem, og det gjelder ikke andet, end at få den frem. Har nu men sjæl seg fotografert i sitt levnets førsel ad negativ vei, så blir ikke pladen derfor kasseret, – man skikker den ganske simpelt til meg. Jeg taer den da for

meg til fortsatt behandling; og ved passende midler skjer en forvandling. Jeg damper, jeg drypper, jeg brænder, jeg renser, med svovel og med lignende ingredienser, til billedet kommer som pladen skuld give, – nemlig det, der kaldes det positive.

Man har man, som De, visket halvt seg ut, – da nytter hverken svovel eller kali-lut.» Sitat frå «Per Gynt».

Det var då Per møtte «Den magre» som fortalde om si verksemd. Her får me ei betre forklaring på «helvete» og det vonde enn sadistisk hemn frå Skaparen. Når mennesket lærer å forstå det vonde det har gjort, vil det vakne trong til å heile skadane, og vil då oppleve lidingane, påførde andre, på seg sjølv. Ja, for slik å attervinne dei normale medmenneskelege kjensler, den opphavelige og medfødde empati. Kjensle for andre som for «seg sjølv».

Med desse tankar som bakgrunn, kva kan me finne ut om vår tid?

Me vert fødde ein for ein, mykje like, men og med personleg ulike medfødde eigenskapar. Og dette Gud-gjevne «pund», har me ein kvar ansvar for. Om menneskja lærer å nytte sine skapande evner, og er frie til å nytte frukta av sitt eige arbeid, då vert alle arbeidsglade og nøgde. Men i vår tid med materiell nytelyst er det arbeidsresultatet alle vil ha, utan å ha gjort noko for å få det fram. Då må det naturleg nok verte strid. Sjå og ta ansvar! Det duger ikkje å innbille seg «vere gode jamført med dei vonde» som Saddam Hussein, Hitler og Stalin.

Nei, anten må det verte sann omvending, eller det går vidare frå gale til verre, med fælslege tider enn nokon gong før. Det er livslova! Sjå opp for «maktene»! Pengemakt! Våpenmakt som skal sikre det nyttesjuka livet!

17.7.98

Sigurd Lyngstad

Aftenposten:

JUBILANTER

85 år
I dag:
Redaktør
Anders
Ryste,
6150
ØrstaAlt som
ung mann
fikk

Ryste interesse for den nye livsorienteringen som forskeren, forfatteren og stortingsmannen Bertram Dybwad Brochmann skapte. Ryste overtok i 1966 Dybwad Brochmanns avis Samfunnsliv, og har siden vært avisens utgiver og redaktør. Han har utgitt en rekke skrifter og bøker i den nye tenkningens ånd – fire bøker sammen med likesinnede og fire fra eget forfatterskap. På Nyorienteringens sommersamlinger har Ryste vært hovedtaler og leder helt siden 1966.

Er demokrati
eit dogme?

Det er vel å likne med å vere «rett-truande» på religiøse læresetninger? Namnet er ikkje det viktigaste. Gjev demokratiet einskild-mennesket sann fridom og rett til å vere seg sjølv? Moglegheiter til å utvikle sine medfødde Gud-gjevne instinkt, evner og naturlege gåver, til skapande arbeid? Det som er byggjande for einskild-mennesket, sitt sinn og kropp. Dette er til gagn og glede ikkje berre for kvar einskild, men for heile samfunnet.

Det vert ikkje lenger rekna med at mennesket kan og skal, styre seg sjølv. Men har vorte lokka til å gjeve seg inn under maktstyring. Om det kan skapast eit fleirtal av dei som ikkje har større livskrav enn «sirkus og brød», og kalle det demokrati, då vil det syne seg ubrukeleg som samfunnsreiskap for framtida.

Ordningar og system som ikkje lenger syner seg livstenlege må skiljast ut som all annan utenleg reiskap.

Me skal ikkje la oss fange i oppreklamerte ord og uttrykk. Eg har fått det inntrykk at mykje av det som går under namn av «demokratisk» er makt-styrd. Det vert freista til materiell nytelyst. Det skal gagne store økonomiske

interesser.

Nei, sant folkestyre er ikkje mogeleg utan at alle kan ha levande i seg den Indre lov, som alltid seier klårt og krev: «Gjer for dine nære som for deg sjølv» Slik er naturleg å gjere i den gode heimen. Og den må vere det beste mønster for det gode, større samfunn og verdssamfunnet. Slik må det byggjast organisk nedanfrå som all sann vokster. Det er dei små rett grunna samfunnseiningar, som einast kan byggje opp det gode verdssamfunnet. Det er den gode anden som må få råde slik som i den gode heimen. Men det er berre mogleg å realisere i dei små samfunn der dei kjenner kvarandre, er ærlege og kan lite på kvarandre.

Dette skynar vel dei fleste. Men har glidd inn under blind tru på det sokalla demokrati, men kan verte den færligaste form for diktatur. Viktige avgjerder og inngrep med færlige verknader for einskildmennesket, vert tekne bak lukka dører som vil gripe diktatorisk inn i livet til dei mange.

Dette er lagt opp til med EU-politikken. I agitasjon for EU for nokre år sidan vart det framstilt som «gode» med «flytting av kapital», varer og menneske. Jau, dei store økonomiske kreftene har utan tvil vunne. Men kva med menneskja? Jau, nokre har vunne materielt. Var det målet? Har ikkje prisen vore for stor, når det som er viktigare går tapt?

Osloavtalen
er vel over og ut

Samfunnsliv 15. august spør Arvid Brodeid om Norge «Sikrer fredsprosessen i Midtøsten». I følge norsk borger, Smith Lexanus i Israel, passer Osloavtalen ikke Israel. Hun ser det som en løsning at en enkelt person kommer Israel til unnsetning.

Smith har bodd i Israel i en menneskealder. Her har Norge sin ambassadør i kraft av seg selv. Norge svikter ikke. Norge skal få tid til «å sope for egen dør».

Helene Christoffersen

Hurra for redaktøren!

Også i år rakk det til stevne. God helse videre.

Helene

Bevissthets-
invitasjon!

Humania-Konseptet foreslo før OL '94 at det verdenskjente Olympatriangel (Gjøvik/Hamar/Lillehammer) i OL-etterbruk etableres som et økologisk orientert ånds- og bevissthets-sentrum for verdenssamfunnet.

Forslaget møttes dog bare av tradisjonell akademisk arroganse og forakt for grasrot-innspill. Fordi Høgskolen i Lillehammer (HiL) nå mangler studenter skrev jeg nedenstående i Lillehammer-avisene. Samtidig foreslår jeg at vi i Nyorienteringen «bombarderer» HiL med ønsker om studier og seminarer innen temaet Kjønns og bevissthet. Med bevissthet menes her økologisk, sosial og økonomisk forståelse og innsikt samt vilje til nytenkning (Perestrojka). Dette kunne åpne for bruk av alternativ og parallell økonomi som over 300 studenter i verden gir framsynte kommuner «penger nok til alt!» Fakta som i «sidrompa» Norden dessverre ennå er tabu! Tenk om «bremsebråkratene» måtte ut og jobbe produktivt. Eksempelvis i miljøbrigaden De grønne spader. Forferdelig! Grusomt!

Umenneskelig!

Ove Nielsen

Frå Dag og Tid:

Norsk postkrise

Postverket i hovudstaden er i krise. Skal du til Oslo, bør du ta frimerke med deg. Køane er ofte lange på dei sentrale postkontora.

Fleire stader i Oslo er det slutt på postombering på laurdagar. Det er ikkje uvanleg at brev er forseinka med fleire dagar. Tilsette i Postverket sluttar i hopetal, eller dei sjukemelder seg. Postverket i Oslo og Akershus har 150 ledige stillingar, men begynnarløna er så skral at nyttilsette får problem

med å skaffe seg bustad. Men eitt postkontor overlever alt. Stortingets postkontor er førebels ikkje truga av nedlegging. Der er det ingen kølappar, berre politisk fred og ro.

Stortingets heilage ku

– Nei, dette postkontoret vert nok ikkje lagd ned!

Røysta kjem bakfrå. Ho tilhøyrrer ein stortingsmann som dukkar opp frå dei indre sentrumspolitiske sirklane. Denne ettermiddagen skal Bror Yngve Rahm henta seg litt pengar i postkontoret på Stortinget, der han representerer Kristeleg Folkeparti og Telemark.

Rahm er sikker i si sak: Postkontoret på stortinget kjem til å overleva. Han er i alle fall ikkje blant dei som kan tenkja seg nedlegging.

Eit tomt kontor

Den store norske postkontormassakren held fram også dette året. Nyttårsaftan i 1996 var det 2090 fast betjente poststader

kringom i landet. Eitt år seinare var 500 av desse lagde ned. Når dette året er omme, er det berre att 1350. Eit av desse er Stortingets postkontor, bere om lag hundre meter frå det hypertravle Egertorget postkontor.

Etter postkontoret skal ingen få ta frå politikarane – verken av distriktpolitiske omsyn eller på grunn av strukturrasjonalisering.

Etter først å ha innhenta løyve frå informasjonsdirektøren i Postverket og deretter å ha diskutert oss gjennom Stortingets portar, kjem me til eit postkontor der det ikkje er eit einaste menneske, hverken framom eller bakom skranken.

Postkontoret er både stort og triveleg. På benken står det ei bjølle. Stortingsrepresentantane skal ikkje

bråka mykje før Bente Bjørnsen frå Stavanger dukkar opp frå det indre postrommet. Ho har lang fartstid i Postverket. Det er ikkje lenge sidan ho arbeidde på det supertravle postkontoret på andre sida av gata, i Karl Johans gate nummer 23. Først i sommar byrja ho i full jobb i Karl Johans gate nummer 22.

På det kvarteret Dag og Tid er innom, har ho tre kundar. Det kan samanliknast med normal trafikk på fleire av dei postkontora som vart lagde ned det siste året.

Dag og natt

Bente Bjørnsen er ikkje i tvil om at stortingsrepresentantane set stor pris på postkontoret.

– Det får eg høyra nesten dagleg. Mange bur slik til at dei ville hatt

problem med å rekkja postkontor etter arbeidstid. Dei fleste er innom postkontoret med jamne mellomrom.

Opningstidene er frå klokka 9.00 til 15.30. Bente Bjørnsen er aleine om å betjena postkontoret om dagen. Ho har ikkje oversikt over kor mange som vert betjente pr dag, men ho reknar med om lag eitt hundre.

Postkontoret har ope både i vinter- og sommarferiar, men på den tida er ikkje trafikken stor.

– Samanlikna med arbeidet på Egertorget postkontor er dette som dag og natt. På Egertorget har ein presset frå køen, og det kan vera svært travelt. Det kan vera stress her også, men på ein heilt annan måte. Eg veit ikkje om eg skal kalla dette ein kremjobb, men eg trivst godt her, seier Bente Bjørnsen.

Ho kjenner ikkje til at det har vore snakk om å leggja ned Stortingets postkontor.

– Skal ein leggja ned dette postkontoret, vert prisen svært høg. seier Bror Yngve Rahm.

Han minner om kor viktig det er for stortingspolitikarar med stram tidsplan å ha eit postkontor som dette.

– Men andre travle menneske må stilla seg i køen på eit vanleg postkontor?

– Det er mogleg, men nedlegging av dette postkontoret er ganske utenkjeleg, seier stortingsrepresentanten frå Telemark.

«Økk ju!»

Skal du til den norske hovudstaden, bør du ha frimerke med deg.

Før var Aust-Europa ein annan stad. No får me av og til ei kjenske av at det austeuropeiske samfunnet er i ferd med å siga inn over oss.

Det er ikkje berre i Distrikts-Noreg at postkontor vert nedlagde. Det skjer til og med io hovudstaden, til stor irritasjon for folk flest.

Går du på eit postkontor i Oslo ein fredagsettermiddag, møter du mykje gjævt folk. Diverre er ikkje alle like blide.

Det siste året ahr det skjedd noko merkeleg med byen dei kallar Oslo. Lengda på postkøen har vakse og vakse og tangert lengda på polkøen.

Uordna banning

På Karl Johan, like ved Stortinget ligg det eit postkontor. Det er ikkje så mange åra sidan det vart flytta dit. Det er moderne, med mange luker. Betjeninga er både hyggeleg og effektiv. Mange av oss naive trudde på ei ny, køfri tid med eit nytt kontor, men slik gjekk det ikkje. Snarare tvert om.

Her møter du eit ordna køsystem med kølappar, men banninga er ikkje ordnam og ho kjem rett frå levra. Svært mange som trykkjer på knappen, går kvesande ut att når kølappen kjem. Tilbake heng kølappane og dinglar.

Gjennomsnittleg er seks kassar i bruk denne dagen, og det er bra. Ventetida vert likevel borti 20-30

minuttar. På ein slik dag er dei som kjem inn gjennom dørene, garanterte mykje styngt snakk. her kan sjefen for det norske postvesenet, samferdsleminister Odd Einar Dørum, få både Oslo-banning, Vestlands-banning, Nordlands-banning og Trønder-banning i ulike variantar, om han vågar seg inn. Somme utlendingar opptre denne fredagen som ekstra sinte, men dei nøyer seg med å seia «økk ju» før dei går – utan frimerke.

Den 27. februar står det meir enn femti personar framfor oss i køen. Det er berre sitjeplass til nokre får. Trass i at det er fredag, er det travlaste postkontoret i landet fullt av irriterte menneske. Dei fleste er på veg heim frå arbeid – somme er ute etter eit frimerke eller så – før fredagspilsen.

– Dette er uhøyr! seier ein.

– Klart ventetida gjer meg forbanna! seier ein annan.

– Tenk på all den tida som folk kastar bort! seier ein tredje.

– Ein får tilpassa seg, seier ein fjerde. Han er ikkje innom dette postkontoret så ofte.

– Det er minst like gale på Youngstorget, seier ein femte.

– På St. Hanshaugen kan det vera endå verre! seier eg.

40 etter

Det er vanskeleg å finna nokon som kan tenkja seg å seia offentleg kva dei meiner om det norske postverket anno 1998. Anne Ombye er slett ikkje blant dei sintaste me treffer på Egertorget postkontor. Ho er ei blid dame, og denne fredagen høyrer ho

ikkje til blant dei som bannar. Ho skal berre ha frimerke, pluss nokre adresseendingslappar. Ho trekkjer nummer 147. Det står 40 i køen framfor henne, og det var som venta.

– Det har vore langt verre, med minst hundre i køen framfor meg. Då stikk eg ut for å handla i mellomtida.

– Og då hender det at du kjem for seint tilbake og må trekkja ny kølapp?

– Ja, det har hendt, og då bannar eg!

Anne Ombye har medkjensle med dei hardtarbeidande postfunksjon ærane. For dei nyttar det ikkj eå sluntre unna. Gjer dei det, kan dei risikera at det brått veltar seg eit digert, surt troll – med mange hundre hovud – utover dei.

– Postfunksjonærene får sikkert mykje kjeft. Det er leiinga som burde teke støytten. Det er dei som burde ha skjerpa seg, meiner Anne Ombye.

Ho skjønar godt at stortingsrepresentantane på andre sida av Karl Johan, om lag hundre meter lenger oppe i gata, held seg med eige postkontor.

På Egertorget postkontor har ho observert at svært mykje folk er innom, og at svært mange går derifrå med uforretta sak.

– På det viset misser Postverket kundar, og det er synd, seier ho. Og demonstrerer at den århundre gamle godviljen overfor Postverket lever enno.

Det spørts berre kor lenge...

Postkrisa

Det er krise i Postverket i hovudstaden

Det siste halve året har vanskane auka i omfang. Kanskje skuldast ikkje dette nedlegginga av 26 postkontor, men ventetida har i alle fall vorte lang mange stader.

I Oslo er det slutt på postombering kvar dag. Laurdagspost er ikkje kvardagskost lenger. Brev er gjerne forseinka med fleire dagar, eller dei hamnar i feil postkasse. Stressa, uskuldirge postbod får kjeft frå illsinte kundar. Situasjonen utviklar seg frå vondt til verre.

Ved somme avdelingar nærmar sjukefråværet seg 20 prosent.

Dessutan prioriterer Postverket reklame høgare en post, og tilsette klagar over å måtta arbeide konstant overtid. Posten er i ferd med å missa den opparbeidde godviljen.

Galskapen

Informasjonsdirektør Peter Skjelstad i Postverket vil ikkje svara på spørsmål om vanskane. Han viser til Per Henbning Grimsrud som er direktør for sal og distribusjon. Direktør Grimsrud er oppteken, men lovar å ringja tilbake, men det gjer han ikkje. Postverkets service er slett for tida.

I Aftenpostens kveldsutgåve har Postverkets problem vorte bretta ut den siste veka. Der går det fram at Oslo og Akershus treng 100 postbod, m eller 150 nyttilsette. Sjukemeldingane aukar og gjennom

trekken er stor. Vert det ikkje tilsett fleire, seier ein tillitsvald.

I eit lesarinnlegg skriv åtte av dei tilsette ved Etterstad Postomdeling.

«Vi som har jobbet i postomdelingen i mange år, opplever denne stadige forverringa av arbeidssituasjonen som grusom. Vi har hatt en bra arbeidsplass med et godt miljø som nå bryter helt sammen. Mange slutter, og mange går med planer om å slutte. Gjennomtrekken er stor., Jobben er hard fysisk, men dette presset tar på psykisk også. Hvem har ansvaret for å stoppe galskapen?»

Eleding lønn

Postverket har mange ledige jobber, men arbeidsmarknaden er stram. Begynnar løna er på 147.000 kroner, toppløa på 191.000 kroner. Frå nyttår av vart reklameomberinga lagt inn i arbeidstida. Postboda får dermed ikkje betalt for å gå med reklame. Dermed gjekk løna ned med 30.000 – 40.000 kroner.

Aftenposten melder også om andre merkelege følgjer av krisa i Postverket. Sidan det ikkje er nok postbod, leiger Postverket eksterne bodfirma. Postverket har også leigd inn 10 – 15 år gamle bilar frå bilfirmaet «Rent-a-wreck» (Leig-eit-vrak), og det meiner dei å spare pengar på.

Etter at krisa har auka i omfang, har Postverket no grunn til å handla. Denne veka fekk sju omstillingskonsulentar i oppgåve å finna løysing på postproblema i Oslo.

Torolf Høyer-Finn: - fra side 1 - EN NY REFORMASJON VIL KOMME:

En ny reformasjon vil komme!

Sannhetsens - - -

dager forlengst er anerkjent av enhver.

Historien er full av de mest opprørende eksempler på sannhetens trengsler, og det har da alltid vist seg at den sterkeste og mest fantastiske motstand mot en utvidet erkjennelse er kommet fra kirleig hold. Gjennom alle tider har teologene vært besjelet av en besynderlig hang til å forsvare gamle hevdvunne forestillinger overfor enhver nyorientering. Denne uvilje mot å revidere begrepene, mot å korrigere kartet til overensstemmelse med nyoppdagelser i terrenget, har avstedkommet svære ulykker. Det er her tilstrekkelig å nevne kjetterforfølgelsene og

hekseprosessene.

Den «fromme» Filip II av Spania kokte levende kjettere i olje fortelles det. Og Maria den blodige av England resonerte slik: «Eftersom kjetternes sjeler hisst skal brenne evig i helvete, kan intet være riktigere enn at jeg efterligner den guddommelige rettferdighet ved å brenne deres legemer her på jorden».

Sikkert stod kjetterne med sin ærlige sannhetssøknad Guds hjerte uendelig meget nærmere enn de «rettroende» makthavere, som så det som sin oppgave «i Guds navn» å ta kjetterne av dage på den grusomste måte. Den danske sogneprest K.E. Nielsen har rett når han skriver at den som forkjetres, kanskje har mere tro i sin lillefinger enn de åndelige mavesvære har i hele sin kropp.

Sannhetens kjennetegn er at den

alltid skaper sammenheng. Der hvor det viser seg komplett umulig å få logikkens ender til å møtes, der har løgnen allerede markert sin tilstedeværelse. Menløgnen behøver ingenlunde å være bevisst, enn si tilsiktet. Den kan doseres i god tro, men ut fra et sinn og en vilje som har årtusenens fodommer lagt som en lenke omkring sin sunne fornuft. Man har «tatt fornuften til fange under troens lydighet» ved å sette den i skammekroken, hvorved alle troens villskudd får anledning til å bre seg uhemmet og ukontrollert.

Autoritetstroen, den blinde og ukritiske, står dessverre høyt i kurs i vårt land. Ja, vi har endog fått oppleve at en av våre fremste og mest vidsynte teologer, biskop Kristian Schelderup, er blitt stemplet som kjetter og «kirkesviker»! I

denne forbindelse må jeg tenke på hva den danske prest Oluf Rothe i sin tid skrev: «Hvis noen i våre dager kommer litt for nær Mesteren fra Nasaret og derfor også litt for langt bort fra teologene, så gjentar man alle de dumheter som fariseerne og de skriftlærde i sin tid begikk, for å bringe en sådan stemme til taushet, eller, dersom dette ikke lar seg gjøre, sa da i det minste å late som om den ikke var til.»

I våre dager brenner man vel ikke «kjetterne», idet den borgerlige lov beskytter dem mot en slik behandling. Men på en eller annen måte sørger man for at den videre horisonts representanter blir brennemerket og klynget opp på ett eller annet for tidsånden passende «kors».

Det gamle og falleferdige har til

enhver tid vist seg å være utrolig seiglivet. Det mobiliserer alle sine tallrike, men skrøpelige rustede tropper til forsvar for sine morkne skanser, i håp om således å få beseiret det nye og livskraftige. Dette har kanskje i første omgang ikke så mange tropper til sin rådighet, men til gjengjeld er disse så meget bedre rustet. En hær av bueskyttere makter ikke å beseire en enkelt panservogn med bare tre manns besetning. Således også på det åndelige område. Autoritetstroens forkynner kan spekulere i sin menighets umodenhet, han kan score poenger på saueflokk-mentaliteten og kan vinne mange lettjøpte seire men bare ikke den endelige og varige. Mot fremtiden kjemper nemlig fortiden forgiveves.

Kapittel 2

Hva skal vi tro?

De svenske rarioandaktene ligger gjennomgående på et høyt åndelig plan, noe som dessverre ikke alltid kan sies om de norske. Men også i svensk radio kan man undertiden få høre redselsfulle ting. Dette vil jeg her belyste med et eksempel.

«Gud slo armer og ben av meg», sa en redaktør i en morgenandakt i den svenske rikskringkasting. Og han sa dette med velbehag, ut fra det syn at den som er blitt slått, kommer til å tro.

Denne redselsdryppende uttalelse fikk lytterne til å mistenke at taleren var ute for å forkynne læren om en universell djevel, og de passet seg visselig for å istemme i takksigelsen for at de var i denne «himmelske fars hånd». Men dom om deres

forbauselse da predikanten nøyaktig to minutter senere om den samme Gud uttalte at «hans barmhjertighet er stor» og at han «ikke frelser noen med vold». Hva skulle de da tro? Hvilket bilde var det riktige, enten det av den barmhjertige far eller det av de avsyndige despot? Det visste de ikke. Men en ting var de overbevist om: de hadde ikke følt noen oppbyggelse. Og de hadde likesom en følelse av at det burde ha vært hensikten med morgenandakten. For er det da ikke meningen at den skal gi vår tilværelse et perspektiv, slik at vi, når vi går til vårt arbeide, skal ha misten lysten til å være smålige, misunnelige og trettekjære?

Slik skrev en innsender i Stockholms-bladet Dagens Nyheter,

og han nevner også at en annen taler hadde sagt: «Vi har stått Gud imot, og derfor måtte han ta vårt barn ifra oss». Man kan ikke annet enn å gi innsenderen rett, forutsatt at man virkelig tenker over tingene. At mange mennesker ikke gjør dette, er en annen sak. Tenk om alle mennesker virkelig begynte å reflektere over det de hørte, også når det gjelder religiøs forkynnelse, slik som innsenderen i Dagens Nyheter! Da ville også prester og andre predikanter nødes til å tenke før de talte, og vi ville bli forskånet for en uendelighet av ikke bare tankeløse, men likefrem bespottelige uttalelser, som hittil som regel har fått liv til å passere upåaktet. Ja, hva skal man f. eks. si om nedestående uttalelser, å fremstille det forlengst antikverte som om det fremdeles var gyldig! Men dette er enda ikke det verste. Langt verre er det når de unges idealitet krenkes, deres sans for godhet og rettferdighet. For hva slags kristendom er det vel de unge får gjøre bekjentskap med, bl.a. gjennom de nevnte konfirmantbøker? Jo, de får høre at de av naturen er under Guds vrede, på grunn av «syndefallet» skjebnesvangre konsekvenser, og i seg selv hjemfalne til evig fortapelse. Men så påtok seg Jesus å lide den straff som Gud egentlig hadde tiltenkt oss, og derved er vi frelst – vel ikke fra synden og det onde, men fra Guds vrede og straff. Såfremt vi tror, vel å merke, og dette må vel forstås slik at vi da også må anerkjenne det nevnte oppgjør. Frelsen oppfattes her som noe rent utvortes, likesom rettferdiggjørelsen: dersom vi tror, slik det nå engng forlanges, så anser Gud oss for

«kjærlighet på pinne», som lar seg slike på av uomvendte syndere! Kanskje du er et godt og rettskaffent menneske. Du vil gjøre rett og skjel for deg, og søker å leve et eksemplarisk liv. Du er en kjærlig ektemann og trofast mot din hustru, og du er en utmerket far for dine barn. Men det sier jeg deg, at alt dette betyr intet, absolutt intet, dersom du er et uomvendt menneske. For er du ikke omvendt, så går du allikevel lukt til helvete sammen med de verste svin!» – Ja, omtrent slik falt ordene. – Om det var den samme legpredikant eller en annen, kan jeg nu ikke erindre, men det var iallfall en som fra samme prekestol sa omtrent slik: «Hvis du ikke omvender deg i nådens tid, vil du til evig tid måtte tygge din tunge i helvete!»

En ungdomsprest, senere sogneprest, kom i en høymessepreken med følgende uttalelse: «Vi vet vel alle hva en

svovelpredikant er, og jeg vil nødig være en av dem. Men så meget vil jeg i det minste ha sagt, at den frykteligste skildring en svovelpredikant overhodet kan gi av helvetes evige pine bare er en blek skygge av den virkelige pine i helvete. Men så er også den deiligste skildring en predikant kan gi av himmelens evige salighet også bare en blek skygge av den virkelige salighet i himmelen.»

Hva skal vi da tro? Mange er kanskje i tvil om hva de skal tro, men det behøver de ikke å være. Vår høye Mester har nemlig sagt: «Kom til meg alle dere som arbeider og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile!» Alle som arbeider med problemene og stønner under de byrder, som mange av vår tids «skriftlærde» legger på deres skulder, innbys til å finne hvile for sine trette sinn i troen på den *kjærlighetens* gud, som Jesus forkynte i liv og lære.

Kapittel 3

Ungdommen og kirken

Det klages i våre dager over kirkens manglende kontakt med ungdommen, og det spørres om grunnen eller grunnene hertil, bl.a. om kirken muligens er for konservativ.

Naturligvis kan det finnes mange grunner til denne mangel på kontakt, men sikkert er en av de viktigste grunnene å finne i kirkens egen holdning, idet den ikke bare er konservativ, men ofte likefrem reaksjonær i sin forkynnelse.

«Når unge mennesker har talt med meg om at de var blitt religiøse, eller at de gjerne ville tro, men ikke kunne, har det alltid vist seg at de var blitt fylt med vrangforestillinger om hva kristendom er», skriver den danske prest K.E. Nielsen. Når de unge lærer én ting i religionstimen og noe ganske annet i naturfagstimen, er de selvsagt ikke et øyeblikk i tvil om hva som her er det rette. Vi vet jo at det har vært liv på jorden i millioner av år, og at døden, som jo må sies å være en forutsetning for livet, har eksistert like lenge, ja i millioner av år før menneskenes første fremtreden. Men

også menneskeslekten er meget eldre enn man før trodde, og de første menneskene var slett ikke fullkomne, men noen meget primitive vesener. Overfor disse fakta nytter det ikke å fremstille syndefallsberetning ingen i Første Mosebok som en stedfunnen historisk begivenhet, og den legemlige død som en følge derav, en straff for synden. Tenkende mennesker vil reagere overfor den tanke at vi skal straffes på grunn av vår avstamning. Vi har jo ikke skapt oss selv, og har heller ikke bedt om livet – og minst av alt har vi bedt om å komme til verden som elendige, fortapte syndere, totalt uformuende til alt godt og på forhånd erklært verdige til å forkastes for evig, for å bruke noen nydelige «kristelige» yndlingsuttrykk! Og hvorfor skal vel også dyr og planter straffes med døden for menneskenes synd, og det endog gjennom millioner av år før det i det hele tatt fantes mennesker på jorden? Men bl.a. i to konfirmantbøker har jeg hatt anledning til å se, hevdes denne

absurde tankegang, at den legemlige død er kommet inn i verden som en straff for det første menneskeparets synd. Er det da ikke helt naturlig at de unge reagerer? Vel hadde de gamle jødene ingen annen forklaring på døden enn at den var en straff for synden. Men kirkens oppgave er jo ikke å forkynne en gammel jødedom, å fremstille det forlengst antikverte som om det fremdeles var gyldig!

Men dette er enda ikke det verste. Langt verre er det når de unges idealitet krenkes, deres sans for godhet og rettferdighet. For hva slags kristendom er det vel de unge får gjøre bekjentskap med, bl.a. gjennom de nevnte konfirmantbøker? Jo, de får høre at de av naturen er under Guds vrede, på grunn av «syndefallet» skjebnesvangre konsekvenser, og i seg selv hjemfalne til evig fortapelse. Men så påtok seg Jesus å lide den straff som Gud egentlig hadde tiltenkt oss, og derved er vi frelst – vel ikke fra synden og det onde, men fra Guds vrede og straff. Såfremt vi tror, vel å merke, og dette må vel forstås slik at vi da også må anerkjenne det nevnte oppgjør. Frelsen oppfattes her som noe rent utvortes, likesom rettferdiggjørelsen: dersom vi tror, slik det nå engng forlanges, så anser Gud oss for

rettferdige uten at vi i virkeligheten er det!

I en søndagsbetragtning av en generalsekretær leste jeg engang at Jesus av Gud ble dømt skyldig for alt som er galt i denne verden. Men ved denne dom og dennes straff blir enhver som roper til Gud om frelse for Jesu skyld, kjent uskyldig og fri, salig på blodets regning. Og en professor ved Menighetsfakultetet unnså seg ikke for i en radiodebatt å si at Jesu korsfestelse var villet av Gud!

Det er uhyggelig at slikt kan bli sagt og skrevet, og utgitt for kristendom. Og hvor ofte hører vi vel ikke bibeltekster fortolket på den grusomste måte! Når den rike mann i Jesus lignelse våkner opp i pine, så er dette ikke nok. Nei, *evig* pine må det være! Slik fortolkes også «gråt og tenners gnissel». Dersom Jesus i stedet hadde sagt «anger og søvnløse netter», ville vel også dette blitt utlagt som evig, gigantisk pinsel! Disse forkynnerens tendens til å trekke det rimelige ut i urimelighetens vanvittig groteske former og format er i sannhet uhyggelig!

Den nylig avdøde svenske prest Johannes Uddin har fortalt om en liten pike, at hun sa til sin mor: «Mor, når du forteller om Gud, så blir jeg så

glad i ham, men frøken på skolen forteller også om Gud, og da synes jeg han er slem!» Slem, ja, det er et alfor mildt uttrykk når det gjelder å karakterisere den «Gud» som så hyppig figurerer i den gjengse forkynnelse og som i sannhet ikke er annerledes eller bedre enn bøddler og torturister, men enda meget verre da det er hans egne skapninger det går ut over!

Det kan her være på sin plass å gjengi en uttalelse av den svenske religionsfilosof, dr. philos. Alf Ahlberg: «I stedet for å spørre om man er kristen eller ikke, bør man spørre om hva slags kristendom man aksepterer eller forkater, hva slags Gud man tror på eller tar avstand fra.»

Vi trenger i sannhet en ny reformasjon, en sanering av forkynnelsen. Det er på tide at kirken forsaker skrekkmotoden og alle dens gjeminger og alt dens vesen, og at den besinner seg på sin store og høye oppgave. Da kirken forvalter evige verdier, bør den ikke være i takt og pakt med samtiden, men forut for enhver tid. Dersom kirken kjente sin besøkelsetid, ville den i sannhet kunne utrette store ting. Men da må den også forkynne *kjærlighetens* evangelium!

Kapittel 4

Tanker om Bibelen

Dersom vi leser Bibelen med den samme kritiske innstilling og vurdering hvormed vi leser alt annet, og uten teologiske briller, vil vi snart oppdage at vi i Bibelen møter vidt forskjellige og innbyrdes helt uforlikelige gudsoppfatninger. Men tross Bibelens lett påviselige innbyrdes selvmotsettelser hevdes det fremdeles meget energisk fra ortodokst hold at Bibelen ikke bare inneholder Guds ord, men at den er Guds ord. Dette er altså «den rene lutherske lære», skjønt Luther selv intok et helt annet standpunkt: «Det er den rette prøvesten til bedømmelse av alle bøker, hvorvidt de driver til Kristus eller ei. Det som ikke lærer Kristus er ikke apostolisk, om endog Peter eller Paulus lærte det. På den annen side er den apostolisk som prediker Kristus, selv om Judas, Hannas eller slike forkynner det. – Om motstanderne betoner Skriften mot Kristus, sa betoner vi Kristus mot Skriften.» – Så frisinnet var altså

Luther, ja «liberal» vil vel mange si at han var, når han stilte seg så fritt i sitt forhold til Bibelen og da faktisk gjorde seg til talsmann for den av hans etterfølgere så sterkt forkjeltrede «vurderingsteologi», idet nemlig disse meget snart gjorde Bibelen til en ny pave.

Gud er ufeilbar, og da må selvsagt hans ord også være det. Er Bibelen i sin helhet Guds ord, uten noe som helst forbehold, så må den jo også i sin helhet være ufeilbar. KOnsekvensen av dette bibelsyn er fundamentalismen, som forkynner troen på verbalinspirasjonen. Gud skulle da så å si ha diktert hvert eneste ord i Bibelen, og da ikke bare i grunntekstene, men også i vår norske oversettelse. Misforståelser og rene oversettelsesfeil skulle da på forhånd være automatisk utelukket. Fundamentalismen er til det ytterste konsekvent nettopp i sin fullstendige mangel på konsekvens, idet den hevder påstander som innbyrdes er

like uforlikelige som påstanden om at en dør kan være åpen og lukket på samme gang.

Er Bibelen i sin helhet Guds ord, så er vi jo dermed på forhånd forpliktet til blindt og kritikkløst å godta alt som står der, selv om både vår tanke og vårt hjerte vil reise seg til den mest energiske protest. Vi må da helt viske ut forskjellen mellom godt og ondt og mellom alle motsetninger som vitterlig finnes i Bibelen, nemlig jødedom, senjødedom og kristendom, erklære alt for å være guddommelig og akseptere Gud som utøveren av endog de mest avskyelige og barbariske handlinger.

Ja, dette er unektelig konsekvensen av påstanden om at Bibelen ikke bare inneholder Guds ord, men at den er Guds ord. Når denne påstand fremsettes, fristes jeg til å tro at vedkommende overhodet ikke har gjort seg umak med å undersøke hva som virkelig står i Bibelen.

Men teologene da, de bør da fremfor andre vite beskjed, da bibelkunnskap jo hører inn under deres fag. Teologene vet at Bibelen ikke er noe ufeilbart Guds ord, men

denne viten beholder de helst for seg selv. Henvender de seg derimot til menigheten eller til det store publikum, i tale eller skrift, vokter de seg som regel vel for å røpe den sannhet de tross alt ikke har kunne unngå å se i øynene. Hvorfor? Jo, fordi sannheten kunne vekke «forargelse» innen de «troendes» rekker! Og dertil er det jo en kjent sak, at gutten som sier sannheten om «keiserens nye klær» aldri blir kammerherre! Vel har vi også prester som ærlig og uten omsvøp sier sannheten, også når det gjelder Bibelen, og ære være dem for det, og for at de tør ta konsekvensene av sin ærlighet, selv om de derved mangen gang kommer ut i hardt vær. Mangelen på intellektuell redelighet er ellers så stor og så forferdelig, at de prester som vil være kirkens «salt» sannelig har en stor oppgave å fylle.

Men hvordan finner vi da Guds ord i Bibelen? På forhånd har vi jo ingen som helst garanti for at noe av det som står der er sannhet. Men Jesus har selv gitt oss nøkkelen til forståelse av Bibelen, når han i Luk. 12, 57 oppfordrer sine tilhørere til av seg selv å dømme om hva som er

sannhet. Han henviser oss til vårt eget indre. Det gjør også kirkefaderen Origenes, som sier at vi i Bibelen må søke å finne en mening som er Gud vedig. Guds ord må kjennes igjen av hjertet og forstanden. Noen annen vei finnes ikke, skriver den svenske prest Johannes Uddin. Vi bør alltid sørre oss selv om de handlinger som tillegges Jesus er så rene, så opphøyet, så himmelske, at de virkelig kan tenkes å være utført av ham, og om de ord som evangelistene har lagt ham i munnen er så helt igjennomvise, lyse, varme, milde og kjærlige at de virkelig kan tenkes å være talt av ham. Da får vi en norm hvorefter alt i Bibelen både kan og bør bedømmes, og ad denne indre vei får vi da ut av vår Bibel en virkelig hellig bok, som i sannhet kan kalles Guds ord, eller som den danske prest K.E. Nielsen uttrykker det: Alt religiøst er dypest sett en vurdering av ånd og hjerte, og i det religiøse er intet sannhet med mindre det også er kjærlighet. Bare det kjærlighetsfødte i sinnet er åndelig sannhet og evig liv.

Kapittel 5

Luthers bibelsyn og menneskesyn

Martin Luthers største, men dessverre så lite påaktede betydning ligger i at han har gitt oss et bibelsyn. Han stilte seg således åndelig fritt overfor Bibelen. Johannes' åpenbaring, som tross partier med stor skjønnhet og visjonær karakter dog er sterkt preget av senjødisk tankegang, nektet således Luther å anerkjenne som hellig skrift. Jakobs brev, som jo fremtrer som en mild protest mot Paulus' lære om rettferdiggjørelse ved tro, kalte Luther en halmepistel. Luther holdt nemlig meget sterkt på Paulus. Prinsipielt hevde Luther at bare det som «driver til Kristus» er Guds ord i Bibelen. Det var altså den senere ofte så forkjeltrede «vurderingsteologi» som Luther gjorde seg til talsmann for, iallfall i teorien. I praksis trakk han nemlig ikke alltid konsekvensene av sitt bibelsyn. Og hans etterfølgere gjorde dessverre snart Bibelen til en ny pave.

Hvordan var da Luthers menneskesyn? I sin bok «Menneskesyn og Kultursyn» har den danske forfatter dr. Holger Kjær noen sitater fra et skrift som Luther utgav i 1525. Luther hevder der at mennesket ved synden er blitt totalt

fordervet og ondt i sitt vesen: «Hvis nemlig det beste hos mennesket ikke er ugudelig eller fordervet og fordømt, men bare kjødet i betydning av de grovere og lavere begjær og tilbøyeligheter, hva blir da Kristus som frelser?» spør Luther. Guds nåde kommer altså etter hans mening til mennesket som en benådning, en kappe som dekker et lik, men under kappen er mennesket uforandret, om enn benådet, erklært rettferdig for Jesu skyld, skjønt det fremdeles er og vedblir å være helt igjennom syndig og fordewrvt.

Kjær siterer videre fra Luthers skrift: «Da Kristus skiller ånden fra kjødet med ordene «det som er født av kjød, er kjød» og tilføyer at den som er født av kjød ikke kan se Guds rike, så følger derav åpenbart at det som er kjød, det er også ugudelig og under Guds vrede, fremmed for Guds rike og hans ånd, hvorav med nødvendighet følger at det er under satans rike og hans ånd, eftersom det ikke finnes noe rike midt mellom Guds rike og satans, som gjensidig og stadig ligger i strid med hinannen. Dette er det som viser at de høyeste tanker hos hedningene, det beste hos

filosofene, det fortreffeligste hos mennesket vel overfor ver en kankalles og synes hederlig og godt, men således er ugudelig og skjendig og i enhver henseelse ondt.»

Hvordan er det da i vår norske kirke i dag? Jo, over en dessverre meget bred front viser det seg at Luthers bibelsyn ikke har trengt igjennom. Det ble tidlig stemplet som «liberal teologi»! Luthers menneskesyn, hans totale nedvurdering av selv det eldste og fineste i menneskers sinn, i deres liv og gjerning, er derimot nær sagt blitt grunntonen i den gjengse forkynnelse, slik som vi kjenner den fra våre kirker og fra radioandaktene. En del av skylden for denne misere har utvilsomt den kjente sveitsiske teolog Karl Barth, som har fått ord på seg for å være «førende» og som har en høy stjerne innen ortodokse kretser. Barth forkynner, ifølge Ronald Fangen, den uovervinnelige kvalitetsforskjell mellom Gud og mennesket, så total, at alt som hører tiden og jorden til, er under Guds prutningsløse vrede, dømt til døden. Det eksisterer så lenge denne verdensorden består, ingen forbindelse, ingen kontakt mellom menneske og Gud – og det er i så henseende ingen forskjell på den djevelbesatte og forherdede og den mest gudfryktige. Det finnes ingen mening med menneskehetens vandring på jorden, intet mål for historien. Alt er synd, og alt skal ødelegges. Det er bare den trøst i

troen at Gud, når han slår den timelige verden i stykker, oppretter sitt evighetsrike, som han av nåde gir det syndige, dødsviende, men da ved en nådefull skaperhandling nyskapt menneske del i. Men det finnes ikke kontinuitet mellom vår timelige og Guds evige verden, og det finnes intet troens samfunn mellom oss dødsviende mennesker og den evige Gud. I denne dødens dal er det ikke lagt noen vei fra Gud til oss, fra oss til Gud. Det menneske er lengst fra Gud, som gjennom omvendelse og tro mener seg å ha kontakt med ham, og alle våre anstrengelser for i troens kraft å realisere noe av gudsríkets lov på jorden er det mest ørkesløse og i virkeligheten det mest formastelige av alt. Mennesket vet intet om Gud og kan ikke vite det, fordi det er menneske.

Mer kynisk kan Guds kjærlighets store sammenheng med sin skapning ikke brytes inn i denne teologi, som Ronald Fangen og, etter hva det forlyder, også Karl Barth selv senere tok avstand fra. Men det lar seg ikke benekte at det i virkeligheten er Luthers menneskesyn som Barth her har hevde, om enn i en meget krass form.

Men tilbake til våre egne prester og andre ordets forkynnere. I en radioandakt sa taleren at menneskets blotte eksistens er en forhånelse av Gud, og jeg har hørt en prest si at Guds ord dømmer oss og alt vårt til døden. Man mener visst at Gud skal bli så meget større i våre øyne i

samme grad som vi selv blir redusert, og derfor fremstilles skaperverket som totalt mislykket – til svært liten ære for Skaperen. Æreskjeller man skapningen, så æreskjeller man dermed også Skaperen. Vi har jo ikke skapt oss selv, og vi har heller ikke bedt om livet! Enn om noen fant på å dekretere at hvert eneste maleri av Rembrandt var totalt mislykket, men samtidig prise Rembrandt som en av alle tiders største kunstnere! Det meningsløse i en slik tankegang ligger jo i åpen dag!

Vi er skapt i Guds bilde, og gudebarn kan umulig være gjennomfordervet. I ethvert meneske er det nedlagt et guddomsfrø, en kjerne av godhet. Frelsen består i at denne kjerne bringes til vekst og utfoldelse, hvorved det onde etterhånden vil dø av mangel på næring. Frelsen ville imidlertid være en psykologisk umulighet dersom vi var bunnfordervet og aldri kunne bli bedre. En rose kan foreldes fordi den er en rose og ikke en tistel. Men det lar seg ikke gjøre å foredle vepsen til en nyttig bie.

La oss takke Gud for det gode vi møter hos våre medmennesker, og la oss ikke mene at Guds evne til å skjelve mellom godt og ondt er ringere enn vår egen!

skulle vår himmelske Far dømme alle sine barn til noe som er uendelig meget verre enn dødsstraff, nem lig evig fortapelse! Dette skulle altså være skapelsens mål, og dertil noe som vi selv er uten skyld i, eftersom en slik skjebne automatisk ville ramme oss alle, ha menneskehetens største velgjørere likeså vel som dens største tyranner.

Uhyrligheten bør belyses med flere eksempler. La oss således tenke oss en skole, der det på forhånd var bestemt at alle elever, også de dyktigste og flittigste, skulle få karakteren «ikke tilfredsstillende» og

Kapittel 6

Kristen menneske- vurdering

Åndem viser oss at vi er dømt til evig fortapelse, skrev engang en leg i eit menighetsblad. Åtte år senere skrev samme lege i samme menighetsblad at den hellige Ånd skal vise oss sannheten om oss selv, vår synd, vår elendighet, vår totalt fortapte stilling, og avsløre for oss mer og mer av vår egen fordervede

natur.

Ånden er altså den hellige Ånd, som Jesus etter sin bortgang lovet å sende sine disipler, fordi han ikke ville etterlate dem farløse.

Jesus vil ikke etterlate oss farløse. La oss da se litt på hvordan en virkelig god far er overfor sine barn. Han elsker dem, og han tilgir dem

alltid når de har feilet. Han krever heller ikke noe forsoningsvederlag som betaling for sin tilgivelse. For kjærligheten er det nemlig en selvfølgelig ting å måtte tilgi. En god far fastsetter heller ikke en begrenset «nådetid» for sine barn, likeså litt som den fortapte sønns far gjorde i Jesu lignelse. En god far føler sitt fulle ansvar for de barn han har satt inn i verden, uten at de har bedt ham om livet. Han vet også at barna slekter på sine foreldre, at de bærer på en åndelig arv fra dem, og hans oppdragelse av barna går ut på å fremme alt godt og fint i deres sinn, slik at dette tar overhånd og kommer mer og mer til sin rett overfor

impulser i motsatt retning. Og når det gode, som han har villet fremelske i barnas sinn, etterhvert spirer, vokser og bærer frukt, fryder seg hans farshjerte.

Ja, sli, er en god jordisk far. Og når så Jesus kaller Gud for vår himmelske far, så kan vi være forvisset om at Guds fadersinn ikke er ringere enn en jordisk fars, som aldri vil forkaste sine barn.

Overfor den uhyrlige påstand at Gud, som jo er allvis, allgod og allmektig, skulle dømme oss alle til evige fortapelse, vil alle sunt tenkende mennesker reagere. Hva ville vi vel si om en jordisk far som dømte alle sine barn til døden? Og så

Samhälle

– hur oppfattas det – vad är det?

Det talas myecket om samhället, samhällsekonomi, samhällsansvar m.m. Vad är det som menas? Når en politiker taler om «samhället» – vad är det då han tenker på? Jo, det är staten. Ett starkt samhälle är en sterk statsapparat enligt dette synsätt. Ekonomi är for denna tenkere ett penningforhållande. God eller dårlig samhällsekonomi blir då en relation till statens penningbehov. Dette synsätt har gått i blodet på alla människor, även på alle oss som sitter här. Men vi kan och bør analysere dessa våra foreställningar. Om det är så att disse foreställningar inte overensstemmer med verkeligheten, vilket jag vil gøre gällande, då måste vi modogsamt arbeata oss fria ifrån felaktiga foreställningar om menneske og samhälle.

I dette forum har jag tidligere talat något om pengar. Vi kom då fram till att pengar symboliserer ett värde men att de själva i verkeligheten är värdeløse om vi ser bort ifrån det material som värdesymbolerna är prägede på. Den økonomiske begreppsförvirringen har emellertid gett penningen egetvärde på bekostad av realverdet. Så är det også i forholdet til staten. Staten är en institution som symboliserer samhället, men vi har förväxlat symbolet med samhället självt. Mennesken har i årtusenden förväxlat symboler med realverklighet. Så är det fortfarande. Konsekvenserna är fruktansvärda.

Svalt, miljøforgiftning, sjukdomar og krig är frukterna av dessa begreppsförvirringer. Lidandet är både fysiskt og sjålligt.

Hur kan det komme sig att intelligente vāsen gör sådana förväxlingar i sin ekonomi og samhällsuppfattning? Jo, det har att göra med vår skapande fantasi som også skapar symbolar. Sedan har vi haft svært for att hålla isår begreppen og har dyrkat symbolerna i stället for verkeligheten. Bibeln kallar denna symboldyrkan for att dyrka avgudar. Verkeligheten varnar oss for dette med orden: «Du skal inga andra gudar ha ved sidan om mig». Innebörden av denne varning har mennesken ån ikke kunnet fatta. For att kunna forstå menneskens situation idag så måste vi vara medvetna om att vi är inne i en skapelsesprocess. Men vi sitter fortfarande fast i gamla begreppsförvirringer på det sociale planet. Ett høgre emdvetande ser det og ønsker att befria oss. Min far arbeatar og jag arbeatar; säger Kristus.

Staten är inte samhället, men denne institution symboliserer samhället. Ett verkelighetsorientering. Vägen fram till medvetenhetsutveckling i det inre planet är emellertid en smårtsam process. Vi är nämligen inte mera medvetna ån vad vi tvingas att vara. Det är enklare att tro på något utanfor oss själva. Betydeligt svårere blir det att behöva analysere og forska

sådan organisk helhet.

Varje individ utför sitt arbeate instinktivt riktig i et myrsamhälle. Myromnas drifter og instinkter leder myromna rätt i sin samhällsbildning. Så är det også i alla andra djursamhållen. Om det vore så att vi endast är djur då skulle inte heller menneskens samhällsbildning vara något problem.

De många olika djursamhållen fungerer riktig genom en dynamisk kraft i organismen. En stat finns inte i något djursamhälle. Om djuren började med att dyrka en abstrakt bild, som vad staten är, då skulle samtliga nu fungerande djursamhållen rasa samman. Men djuren saknar förmågan att skapa og att dyrka en sådan blid. Av allt det skapade i och på jorden så är mennesken ensam om att også sjålv kunna skapa. Skapande fantasi kommer til uttryck genom allt skapat, men denna fantasi är oftast under kontroll av det kosmiske medvetandet. Naturligvis så är det kosmisk medvetandet også i våre samhällsbildning. Också hos oss är det många olika drifter og känslor som håller individerna samman. Men i menneskosamhället tillkommer något nytt somtillfålligt kan vända kraften i en annan riktning. Vi mennesker kan tenka og tro olika. Något sådant finns inte i djurens samhållan. Där är det drifter og instinkter som råder. Djurens liv är starkt begrånsat men de är befriade ifrån menneskens stora risk for att ta fel väg – att synda.

Det är myecket som skiljer oss ifrån djurens värld. Skiljelinjen var bestämd når det kosmiske medvetandet ville skapa liv med en egen skaparförmåga på jorden. Skaparen gav därför sin fantasikraft til den nye skapelsen, mennesken. En ny utveckling började. Med egen skaparförmåga öppnar sig oändliga möjligheter men også stora risiker. De nya möjligheterna har ett pris. Tryggheten genom instinkternas ledning opphørde. Mennesken får känna frukterna av vad hon sjålv har skapat, på gott eller ondt. Det som har hänt är att fantasikraften arbeatar genom mennesken utan att denne kraft är kånd til att börja med.

Vad är fantasikraft for något? Jo, skapande fantasi är andlig kraft. Når mennesken börjar oppfatta denne kraft då kan hon også se sig sjålv som Guds avblid. Ett fantastisk perspektiv öppnar sig. Genom medvetenhetsutveckling inom oss sjålv får vi insikt i en for oss ny värld, den andliga dimensionen. Dette är inte något mystisk. Det är verkelighetsorientering. Vägen fram till medvetenhetsutveckling i det inre planet är emellertid en smårtsam process. Vi är nämligen inte mera medvetna ån vad vi tvingas att vara. Det är enklare att tro på något utanfor oss själva. Betydeligt svårere blir det att behöva analysere og forska

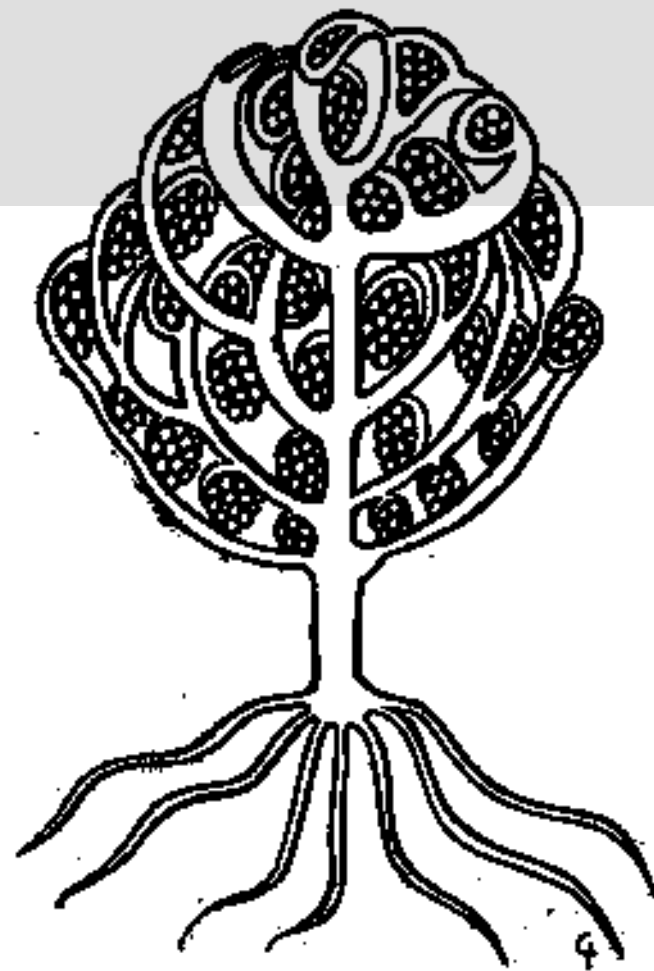
inover i en dimension där allt är abstrakt. Här finns ingenting som vi bokstavlig kan titta på genom mikroskop eller lägga på en våg. Men det är denna väg vi måste gå for att kunna forstå oss sjålv og det samhälle som vi tillhör.

I den andliga dimension är det känslor og tanker. Gudskraften kan vi inte se og forstå genom att søka utåt i rymden, inte heller genom att søka inåt i molekyler og atomer. Denne forskning har naturligtvis sitt värde og kan även ge insikt om att det måste finnas en skapare. Men denne skapare blir då mystisk. Det hela stannar ved ett frågeteckn. De viktigaste spørsmålene bli obesvarande. I stället for insikt og forståelse så får vi religionisering med olika religiøse trosoppfatninger eller vilda spekulationer uten markkontakt. Om vi inte forstå det jordiske – hur skall vi då kunna forstå det himmelske?

Vägen vi har att vandra är alltså inåt i oss sjålv. År det då så att vi oberoende av varandra kan søka inåt og analysere det egne tanke og känslolivet for så att finna svaret på livsfrågene? Nej, så är det inte. Vi är alla beroende på varandra for en ömsesidig impulsgivning. Samspelet mellom man og kvinne har også stor betydelse. Vi mennesker behöver våre gemensamma sjålskrefter for vår livsorientering. Men inte heller dette rækker. Vi är beroende av impulser ovanifrån, ifrån ett høgre medvetandeplan. Dette medvetande finns nu i samhället genom impulsgivaren Kristus. Här vill jag myecket starkt få betona: For mig är verkelighets Kristus noget annat ån den religioniserade Kristus som de religiøse, s.k. kristna, taler om. Jag tror inte att frålsningen kommer gjennom blodet. Det är ånde og liv; säger Kristus. Den som hör røsten skall stiga opp ifrån de döda. Med dette menas naturligtvis att stiga opp ifrån de som fortfarande är döda. Den fysiske kroppen är den samme men efter oppstigningen har vi fått insyn i den fjårde dimension, den andliga delen av verkeligheten.

Efter att vi har fått våre øgon öppnade så ser vi oss sjålv og samhället med nye øgon. Samhället är då kött, blod og ånde. Det verkelige samhället krever inte av pengar, men måste ha frisk luft, friskt vatten, mat, kläder m.m. for sin fysiske existens. Det viktigaste av allt är den andliga födan. Mennesken lever inte av brød allena. Sann opplysning är viktigere ån allt annat. Løgnen är det farligaste gifet i samhållskroppen. År det sådana saker som politikerna tenker på når de taler om samhållsekonomi? Nej, de har fått pengar og stat på hjårnen.

I den sanna livsbilden är staten ett skal utanfor samhället. Naturen ger oss en realistisk bild på dette forholdet. Ett befruktat hønsågg är

en cellbildning innanfor ett skal. Skalet är nødvendig så länge som substansen innanfor skalet är løs. Men under skapelsen av kycklingen så blir skalet til sist ett hinder for det nye livet. Om skalet då är for hårt så vill kycklingen krepera. Den vill da aldrig få oppleva den frihet som är tilltånt.

I skapelsesprocessen innanfor åggskalet går det dessbåttre i regel bra. Där finns inga individer som förväxler skalet med samhållskroppen. Allt går rätt og riktig til gjennom livsinstinkterne. Men under skapelsen av menneskosamhället blir det konflikter. Eftersom de fleste individer oppfatter skalet som sjålv samhället så vill de ha skalet så starkt som möjligt. I denne situation kommer hjålp ovanifrån. Kristus är impulsgivaren som har befruktat samhållskroppen med nye tanker. Dette er en andlig befruktning som gradvis skapar større forstående for det verkelige livet.

Intuition og känsla kommer ofta före ett klart medvetande. Sedan kommer känslolivet i relation til den nye forståelse og kan derefter igjenkomma som føregånger til en ny landvinning i vår livsorientering. Liv er medvetenhetsutveckling. Emellertid, vi er helt beroende av impulser ifrån ett høgre medvetande. Naturen ger oss en bild også på dette forholdet. Blommorna i naturen er beroende av solen for sine liv. Livets høgsta medvetande er vår andlige sol. Uten denna sol blir våre liv en evig rundgang i missforståelser. Min overtygelse er denna: Kristus er det lys som vi er beroende av.

Någon av er undrar kanskje: Har vi inte haft nog myecket av denne kristendomen? Det har ju visat sig att de kristna inte er båttre ån oss andra.

Jagar inte også de efter pengar og makt så som alla andra hedninger? Jo, det er riktig. De s.k. kristna ligger under for samme begreppsförvirring som andra. Men vi har ån ikke fått kristendomen realisert på jorden. Impulsgivningen kom i sintid til juderna, dåtidens mest opplysta folk, men ikke heller de var mogna for att kunna forstå. Religionsdriften tog derfor hand om bodskapet og dolde det under religionens sløja. Vi fikk en tolkningsforfalskning. Nu i efterhand vet vi att denne forfalskning har varit relativt nødvendig som skydd for budskapet under en overgangstid. Alla makthavere har næmligen varit ute efter att få avlive sanningen om de kunde komma åt den. Men tack vare religionens sløja så har de blitt lurade.

Ordet er nu nedskrevet og finns over en stor del av jorden. Visserligen inpackat og osynlig for de fleste. Men det finns ikke i religionsskalet. Religionen har haft sin mission i de ca 2000 år som mennesken behövede for sin mognad. Men religionstiden er snart tillånda. Det visar sig att Kristus er en annan ån den søta Jesus som de religiøse har dyrkat. De mest vakna tenkerne på jorden har börjat forstå det. De nye Kristusbildene er redan på väg. Ingen makthavere kan nu forhindre denne process. Med den nye livssynen kommer nutidens samhållsproblem att få sin løsning. Vi får då det fria, rika og riktiga menneskoriket.

John Karlsen

Kristen - - -

der det overhodet ikke fantes mulighet for å oppnå en bedre karakter. Dertil dekreterte rektor at samtlige elever fortjente å bli utvist fra skolen. Der er innlysende at vi her

ikke må gi elevene skylden. Nei, skolen og rektor alene er de skyldige!

Endog om små udøpte barn sa Jesus at himlens rike hører sådanne til. Derfor kan intet være mer ukristelig enn talen om at Gud

dømmer hele sin skapning til evig fortapelse. Det er i sannhet en ringe tanke om Gud som her kommer til uttrykk. Vel havnet den fortapte sønn i Jesu lignelse til slutt blant svinene, men det var ikke hans far som

anbrakte ham der. Og han fant allikevel veien tilbake til faderhuset. Fortapelsen var altså ikke evig, men bare midlertidig og forbigående. Vi kan være på vei til svinene, men er vi det, så er det av den største betydning

at forståelsen derav ikke svekkes ved en tale om at Gud bare har skapt fortapte mennesker, på forhånd anbragt blant svinene.

(meir neste nummer)

Ombygd oljeplattform revolutionerer satellitoppkjutningsindustri

Den norske oljeplattformen Odyssey har sedan förra sommaren byggts om och utrustats med ryska raketoppkjutningsramper på Kværners skeppsvarv i Viborg utanför S:t Petersburg. I mitten av juni seglade den självgående plattformen till Kristiansand i Norge för att få en heltäckande sjöklassning av Veritas. Plattformen kommer på sensommaren att segla till den blivande hemmahamnen Long Beach i närheten av Los Angeles i Kalifornien. Där kommer den att ingå som en av de tre

Huges Space and Communication, beställde tio uppskjutningar för att placera kommunikationssatelliter i geostationära banor hos det konsortium som Boeing Commercial Space Company börjat bygga upp för att göra raketoppkjutningar till sjöss. I dag har Sea Launch en orderstock på 18 uppskjutningar, varav 13 är från Hughes, som tillverkat 40 procent av alla världens kommersiella satelliter. Man räknar med att planenligt kunna genomföra den första uppskjutningen i oktober, för att sedan hålla en takt av mellan sex och åtta uppskjutningar om året.

Sea Launch är ett konsortium mellan fyra företag: Boeing i USA, Kvaerner i Norge, RSC-Energija i Ryssland och KB Juzjnoje i Ukraina. Boeing har det övergripande ansvaret och står för tillverkningen av satellitinkapslingen, raket-sammansättningsfabriken i hemmahamnen utanför Los Angeles samt kontroll- och styrutrustning. KB Juzjnoje står för tillverkningen av tvåstegsraketen Zenit, som är arbetshästen i projektet, samt raketavfyringsrampen på den ombygda oljeplattformen. Zenit-raketerna utvecklades bland annat för att skjuta upp Sovjets återanvändbara rymdkapsel Buran och är certifierad för bemannade rymdfärder. Zenit har dock med sina två raketsteg inte kapacitet att nå geostationära banor med nyttolaster. RSC-Energija bidrar med utformning och tillverkning av det översta, tredje raketsteget samt ansvarar för samordningen av själva uppskjutningen. Kvaerner, som är delägare till 20 procent, ansvarar för utformning och tillverkning av kontrollfartyget Launch Commander samt ombyggnaden av den halvt nedsänkbara oljeplattformen Odyssey.

Varför til havs?

Till finns två, tungt vägande skäl att ta sig ut i rymden från havet, det ena är tekniskt, de andra politisk-geografiskt. Det tekniska är att satellitoppkjutningar är en relativt riskfylld verksamhet, som inte bör ske i bebyggda områden. Två misslyckade uppskjutningar på senare tid med kinesernas raket Den långa marschen har lett till att även bönder dödas i katastroferna. Av säkerhetsskäl har därför raketoppkjutningar traditionellt förlagts till öknar eller havsområden. Rester från misslyckade uppskjutningar har varit lätta att återfinna och analysera om verksamheten förlagts över land, vilket gjort att en sådan placering hittills föredragits, även om havsalternativet alltid funnits med i diskussionerna under raketoppkjutningens hela historia. I samband med utvecklingen av ubåtbaserade interkontinentala robotar har naturligtvis de ledande rymdnationerna på senare tid också fått en allt större erfarenhet av uppskjutningar till havs.

Det andra skälet är att uppskjutningarna kan ske så nära ekvatorn, vilket erbjuder många unika fördelar när det gäller att nå långt ut i rymden med nyttolaster. Jordens rotationsegenskaper utnyttjas där bäst och

nyttolasterna kan göras betydligt större med samma bränselåtgång än om de skulle ha skjutits upp från andra platser på Jordens yta. För många länder har det visat sig svårt att få tillgång till lämpliga uppskjutningsplatser på land nära ekvatorn. Detta är ett problem som naturligtvis kommet att öka ju fler nationer som tar steget in i rymdåldern. Det är t. ex. svårt att föreställa sig att franska myndigheter skulle släppa till mark till en konkurrent bredvid uppskjutningsfältet för de europeiska Ariadne-raketerna i Franska Guyana i Latinamerika. Ett förslag från Lockheed Martin att efter Sovjetunionens fall få bygga kommersiella uppskjutningsanordningar för den ryska raketerna Proton på Cape Canaveral i Florida druknade i en uppsjö av förbud och förordningar från de amerikanska myndigheterna. Försök att utnyttja det brasilianska uppskjutningsfältet i Al Cantara har bemötts med anklagelser om spridning av militärt känslig teknologi.

Sea Launch kommer att göra sina uppskjutningar från en position 154 grader väst på ekvatorn och kommer att kunna lyfta nyttolaster på upp till 5 000 kg till geostationära positioner.

Japanska rymdframsteg

I början av juli i år blev Japan det tredje landet i världen, efter USA och Ryssland, att sända i väg en interplanetarisk rymdsond. Efter att ha rundat månen två varv för att utnyttja dess tyngdkraft som en slunga, kommer sonden med 14 olika vetenskapliga instrument att sätta kurs mot planeten Mars. Sondens beräknas nå den röda planeten i oktober 1999. Där kommer den att i en starkt elliptisk bana runt Mars på nära håll kunna göra mätningar på Mars övre atmosfär och jonosfär. En av de vetenskapliga frågor som ska studeras är hur solvindens laddade partiklar uppför sig i de övre atmosfärlagren. Mars tycks ju sakna magnetfält och det betyder att situationen jämfört med Jorden bör bli dramatiskt annorlunda. Här ingår svenskt byggda instrument.

Den japanska rymdsatsningen skördade ytterligare en framgång någon vecka senare, när två obemannade japanska satelliter i omloppsbanor kring Jorden dockade med varandra. Det var första gången i historien som en sådan dockning skedde helt automatiskt. Både vid de många ryska dockningarna med Mir och vid de amerikansk-ryska dockningarna har det alltid funnits en besättning på plats på åtminstone en av farkosterna. Japanerna utvecklar dessa dockningsmöjligheter som en förberedelse för sin medverkan i den internationella rymdstationen. De två satelliterna sköts upp i december förra året. Japansk television följde dockningsmanövrerna, som innebar att de två sonderna dockade med varandra och lösgjorde sig från varandra två gånger i rad. Liknande dockningar planeras i framtiden kunna genomföras nokon gång i månaden med allt längre startavstånd mellan de två farkosterna.

Eco backlash

huvudkomponenterna i projektet Sea Launch, som i oktober planerar att genomföra sin första kommersiella raketoppkjutning. Det blir i så fall för att placera en kommunikationssatellit från det stora satellitföretaget Hughes i en geostationär bana. Tack vare den ombyggda oljeplattformen kan uppskjutning då ske någonstans i Stilla havet, från en för ändamålet mycket gynnsam position på ekvatorn. De andra två komponenterna är ett specialbyggt fartyg, Launch Commander, varifrån styrning och kontroll av satellitoppkjutningarna ska ske, och den specialbyggda hemmahamnen med all utrustning för att iordningställa raketerna.

Sea Launch har alla möjligheter att inleda en revolution inom satellitoppkjutningsindustrin. Genom att kunna erbjuda uppskjutningar till geostationära banor från de mest gynnsamma geografiska positionerna kan man erbjuda maximala nyttolaster, samtidigt som de yttre påfrestningarna på lasten minimeras. Genom att man i ett unikt integrationsprojekt sammanför utprovade, pålitliga system från världens ledande tillverkare inom sina respektive verksamhetsfält kan projektet dessutom erbjuda något av det bästa världen i dag kan producera i raketoppkjutningsteknologi.

Sea Launch

Sea Launch-projektet kom i gång på allvar våren 1995, då världens största tillverkare av kommersiella satelliter,

I glasshus

«Det norske hus» er et glasshus. Men Jagland kaster med sten. Han har nok glemt at «den første bør kastes av den som er ren».

Blinkskudd

I anledning landsskytterstevnet, Steinkjer

Så møtes man til skytterfest og tevlet om hvem som er best til blinkskudd midt i svarte målet, ved hjelp av børspepestålet.

Og selvsagt er det også gammen å være feststemte til sammen. For vel er målet å være flink til gode treffere i blink. Men vel så det å treffe venner til felleshygge som man kjenner.

Og kanskje høres mang en god replikk som treffer – uten skarpe stikk med brudd på stil og folkeskikk. Men blir til blinkskudd ved humor og muntert vidd og gode ord.

Svein Otto Hauffen

Demokrati og menneskerettar, og dei dogmatisk «rett-truande» på desse

Før forstod dei fleste at det måtte vere samsvar mellom krav på rettar og på den andre sida eige ansvar og plikter i høve til sine egne. Men no er det samfunnet som skal ha ansvar og plikt. Alle barn har rettar! Ja, men kven skal gjeve dei det dei treng? Før var det ei naturleg oppgave for foreldra å gjere det beste for sine egne born. No er det vorte omsnudd, no er det SAMFUNNET! (Noko meir om dette under oversekrafta «Fleire gudar» →)

Det er mange døme på «ansvarsfrå-skrivelse» i vår tid. Her kan nemnast:

1. Her i landet har dei før vore samde om streng kontroll med innførsle for å halde borte færlig smitte, t.d. munn- og klauvsjuka. Då hadde me eit demokrati som ikkje var større i omfang enn det kunne verke livstvenleg. Men kva no når me gjev

oss inn under EØU? Og norske styremakter godtek «EU-demokratiet», som opnar veg for innførsle av kjøt og levande dyr, og kan dermed få inn færlig småtte. Dette veit me. Det er resultatet av at me glid inn under eit utvida sokalla demokrati, men som i røynda er diktatorisk, styrd utanfrå av andre med andre interesser. Og av dei mektige økonomiske slike.

2. Kva med religion og tru? Har den oppløysing som er i gang, si årsak i den samanblanding som mange trur på?

Før forstod dei fleste her i landet at abort og homofili er natur-motstridande og avgjort feil – synd. Men kva i dag?

Kai Spydevold skriv i Dagen, 18.7.98, m.a. dette: «KrF – ser abortkampen tapt, en gang for alle». Elles skriv KS: «Det farligste av alt er

å miste «troen» på kampen for rettferdighet. Men like farlig er det å miste troen på sannhet og ærlighet! – med tro og tilstrekkelig engasjement og innsats – kan vi også vinne frem →». Sitat slutt.

Ja, då vil eg få minne om nokre ord av Arne Garborg for 100 år sidan: «Trua er det som skrive stend, den makt som overvinn verda». Sitat. Ja, når trua er rett grunna.

Og med sann vyrndad for skaparverket, lærer mennesket sjølvstyring, og slepp gjere noko so blodigt som abort-inngrep. Og den som sant elsker si kvinne vil sjølvsgag spare henne for lidningar på lekam og sinn som abort fører med seg.

17.7.98

Sigurd Lyngstad

Nordisk Netværk:

En globaliseret verden bliver ikke demokratisk

Af Ulla Klötzer, formand for Alternativ till EU, Finland

Vi bør forsvare Nordens rolle som vejviser til en samfundsform, som bygger på demokrati, ligestilling, økologisk bæredygtighed og global solidaritet

I takt med den stadig hurtigere akcelererende globalisering og EUs stadig tydeligere udvikling i retning af en føderation har den nordiske samfundsmodel, som bygger på demokrati og åbenhed, på social og kønslig ligestilling, på ansvarlighed overfor miljøet og på aktivt arbejde for global retfærdighed, måtte vige for hårde økonomiske værdier,

dikterede af hensynsløse globalt handlende storvirksomheder.

I Sverige må man på grund af EU give afkald på økologisk bæredygtige miljønormer. I Finland sendes lærerne på tvungen orlov pga. de nedskæringer, som foretages i statsbudgettet af hensyn til ØMU-kriterierne. Det fører til, at elever, som undervises i grupper på hundrede af én lærer, mister læselysten. I Danmark forgriber regeringen sig på strejkeretten.

Den nordiske samfundmodel, som gennem mange år er blevet opbygget nedefra på basis af aktiviteter blandt samfundsendagerede borgere, nu må vige for et centralstyret, bureaukratisk, konkurrenceorienteret system, hvor borgernes eneste opgave er et at stemme på partier, der alle går ind for det samme.

For mange rundt om i verden, som lever eller har levet i u-demokratiske eller centralstyrede stater, i lande,

som er blevet indfanget i fattigdomsfælden, i lande uden ligestilling men med store sociale kløfter og kvindeundertrykkelse har den nordiske samfundsmodel udgjort et håbet eksempel på, at samfundsforandring er mulig – at det lader sig gøre at opbygge et socialt og økologisk bæredygtigt samfundssystem.

Vi i Norden – som har hjulpet med til at opbygge denne samfundsmodel – udgør nu en fare for dem, der vil fremskynde globaliseringen og for magthaverne Bruxelles. I de kredse vil man ikke have et fungerende stabilt system med ligestilling, men foretrækker et labilt system uden ligestilling, hvor den sociale usikkerhed skaber muligheder for dumping indenfor løn- og arbejdsforhold og hvor miljønormer, der kunne hindre produktionen, kan afskaffes.

Men vi i Norden – som sejt og

enfoldigt har arbejdet for bløde, bæredygtige værdier – må ikke give op! Vi er mange, som er parate til at forsvare vor nordiske model, og vi bliver hele tiden flere.

Vort fælles nordiske arbejdsfelt er desuden nu i gang med at udvide sig – langsomt men sikkert – til at omfatte også Baltikum og de lande i Østeuropa, som har ansøgt om EU-medlemskab.

I disse lande er debatten om, hvad et EU-medlemskab indebærer, kun ved at begynde, og de, som vover at kritisere EU, har det ikke let. Men vi har allerede et fungerende kontaktnet, som hele tiden vokser.

På samme måde, som de danske EU-kritiske folkebevægelser i mange år har hjulpet deres svenske og finske søsterorganisationer kan vi nu sammane hjælpe folkebevægelserne i de lande, som indleder deres EU-medlemsforhandlinger, og hvor folk ikke har nogen anelse om, hvad EU egentlig står for.

Arbejdet blev aktivt indledt sidste sommer på en EU-kritisk konference, som blev afholdt i Warszawa på initiativ af danske, svenske folkebevægelser. Rejsen til Warszawa foregik med bus via Estland, Letland og Litauen. På vejen afholdtes demonstrationer, opførtes EU-kritisk gadeteater

arrangeredes pressemøder. Der blev også samlet aktivister fra disse lande op for at deltage i konferencen.

I sommer går rejsen til Budapest. Igen gennem Baltikum og Polen. Denne gang kommer initiativtagerne ikke kun fra Norden, men også fra Østrig, Bulgarien, Estland, Frankrig, Tyskland, Ungarn, Irland, Letland, Litauen, Polen og England.

I Warszawa indledte et samarbejde først og fremst mellem nordiske EU-motstandere og melemeuropæiske fredsbevægelser, som egentlig ikke har været EU-kritiske. Samarbejdet fortsætter nu i Budapest. Nu begynder man også inden for fredsbevægelserne i traditionelt stærke EU-tilhængerlande at indse, at EU opbygges til en superstat med et fælles forsvar, som er baseret på atomvåben.

Superstaten Europa ville passe godt ind i globaliseringsprocessen. Men en globaliseret verden bygget på nogle storvirksomheders betingelser bliver ikke en demokratisk verden. Den får ikke plads for den nordiske samfundsmodel. DEN SAMFUNDSMODEL, SOM VI MÅ FORSVARE MED ALLE TÆNKELIGE FREDelige MIDLER!

Politikk torsdag 25. juni 1998:

Så er helvete løs igjen!

Anton Myhra, filosof

Med jevne mellomrom rammes og lammes nasjonen av helvetestilstander som ville fått både Dante og sjefen sjøl til å bli grønne av misunnelse. Denne gangen er det fotballhelvete som hjemsøker nasjonen.

I fjernsyn, radio og aviser skapes et inntrykk av at en hel nasjon har oppgitt alt fornuftig liv og virke til fordel for dette ene: Fotball i Frankrike. Selv en ellers så pliktoppfyllende og velfrisert statsminister gir blaffen og lar en presset mindretallsregjering med budsjettproblemer vakle videre på egen hånd.

Bløffen om det nasjonale «vi»

Men det er ikke sant at vi alle deltar i dette hysteriet. Vi er ganske mange som gir blanke faen i hele fotball-VM, noen av oss synes faktisk det er ganske så motbydelig. Faktisk er det mulig også å være godt over middels fotballinteressert, men likevel føle seg ille til mote over dette hysteriet. Det nasjonale «vi» som det hele tiden snakkes på vegne av, eksisterer simpelthen ikke.

Under OL på Lillehammer i 1994(?) ga jeg uttrykk for liknende tanker i et radiokåseri, og jeg har aldri opplevd å få så mange takksigelser fra mennesker som rett og slett ikke torde ta til motmæle og si dette offentlig.

Fotballmobben

For å hevde dette er som å banne i

kirken, og vi blir overkjørt av en hensynsløs og brutal fotballinteressert mobb som i enhver sammenheng presser sine interesser over på alle andre. Hensynsløsheten og brutaliteten på banen ser ut til å ha smittet over på de fotballinteresserte. Denne mobben skal være glad for at vi andre ikke er av voldelig natur, men tvert om siviliserte mennesker som spiser med kniv og gaffel. Faktisk er det bare på Grand-banen jeg i disse tider kan nyte min konjakk og sigar i fred. Jeg har gode kontakter med biskop Børre, og skal sørge for at betjeningen her får sin velfortjente lønn i himmelen.

Sportsjournalistikken

er en sak for seg i dette hysteriet. Den utøves tydeligvis av mennesker som ikke kan skrive, som intervjuer mennesker som ikke kan snakke, og som henvender seg til mennesker som ikke kan lese. Når journalistens svært begrensede ordforråd er slutt og kombinasjonsmulighetene raskt oppbrukt, gjenstår bare hyl og skrik som uttrykksmuligheter. Dette har for øvrig Truls Fyhn så elegant beskrevet i denne spalte at jeg intet har å tilføye.

Myter og løgner

Toppidretten seiler også under falskt flagg ved å dekke seg bak løgner og positive myter uten innhold:

At den stimulerer masseidretten, og dermed folkehelsen, er aldri belagt. Tvert imot er det grunn til å tro at den virker passiviserende og nedbrytende. Langvarig inntak av øl, potetgull og pizza i godstolene fremmer neppe folkehelsen.

Toppidrettsutøverne er heller ikke positive forbilder med sunnheitsverdi,

men en vare med økonomisk markedsverdi. Markedet har ingen moral, og derfor har heller ikke toppidretten det. Utøverne er moderne leiesoldater som selger seg til kamp der fortjenesten er størst, og ofrer liv og helse i modernitetens gladiator kamper. Og publikum stiller med hjelmer med horn, som de gamle vikingene gjorde når de spiste fluesopp og rustet seg til kamp.

Toppidrett fremmer heller verken fred, toleranse eller forbrødring. Tvert imot, en omfattende undersøkelse fra Universitetet i Trondheim i forbindelse med Lillehammer-OL viste det motsatte: Målt i før og etter OL var nordmenn etter OL blitt mer selvtilfredse og selvforherligende, og mer mistenksomme, skeptiske og fordomsfulle til andre kulturer. I forhold til idealene i Det olympiske charter var derfor OL i realiteten en fiasko.

Volden

Et kapittel for seg selv er den brutale volden, både på og utenfor arenaen, og som vi også har sett eksempel på under dette VM. Det er tankevekkende og sjokkerende at selv det norske landslaget må ha en sikkerhetsansvarlig. Sosiologer har for lengst trukket parallellen mellom fotball og stammekrig, og noen mener at i opprinnelsen ble et halshodg hode brukt som ball.

Det er imidlertid ufattelig at fotballutøverne ikke evner å rette blikket innover mot seg selv for å finne årsakene til denne volden. Fotballspillerne selv er tribunepøbelens viktigste forbilder. Hvorfor skulle det ellers bare være

Artikkelforfatteren har lite til overs for det som skjer i Frankrike i disse dager.

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 450,- pr år
kr. 225,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta

fotballen som har denne volden knyttet til seg? Eksemplene er mange: Spillere sparker ned motspillere på vei mot mål, vrir seg i intense smerter for å filme seg til straffespark, bruker grov kjeft på dommeren, som må ha beskyttelse på vei til garderoben, osv. Alt dette bidrar til å knytte fotballen til aggresjon, vold, smerte og regelbrudd som vanlige ingredienser, selv her i vår ellers så fredelige andedam.

Så vi er mange som ikke lenger orker å bli pådyttet alt dette, uansett tid og sted. Vi ber rett og slett om å få slippe. For nasjonens skyld håper jeg det går riktig dårlig med Norge, noe som i skrivende stund ser ut til å gå i oppfyllelse. I mellomtiden søker jeg fortsatt dekning i mitt sportslige asyl på Grand-baren. Her blir man tatt hånd om med ekte menneskelighet og varme.

Og kaffe, konjakk og sigarer.